

**VOORTGANGSBERICHT OVER DE AANPAK VAN
HUISELIJK GEWELD**

Den Haag - mei 2006

Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	4
1. Het kabinetsbeleid op hoofdlijnen.....	5
1.1 De kaders	6
1.2 De overlegstructuren	7
2. Infrastructuur voor de aanpak van huiselijk geweld	7
2.1 Lokale en regionale samenwerkingsverbanden.....	8
2.2 Advies- en steunpunten huiselijk geweld	8
2.3 Regietaak van gemeenten.....	8
2.4 De vrouwenopvang.....	10
2.5 Landelijk ondersteuningspunt aanpak huiselijk geweld	11
3. Bewustwording, wet- en regelgeving	13
3.1 Publiekscampagnes.....	13
3.2 Huisverbod voor plegers van huiselijk geweld	13
3.3 Aanwijzing College van procureurs-generaal	14
3.4 Strafmaxima en dwangmiddelen.....	15
3.5 Wetsvoorstel Verbod geweld in de opvoeding.....	15
4. Deskundigheidsbevordering en interventies.....	17
4.1 Project van de politie	17
4.2 Deskundigheidsbevordering OM en ZM	19
4.3 Kinderbescherming en Bureaus Jeugdzorg.....	19
4.4 Verbetering preventie en hulp	19
4.5 Deskundigheidsbevordering beroepsgroepen.....	20
5. Specifieke aandachtsgroepen.....	21
5.1 Kinderen als getuige van huiselijk geweld	21
5.2 Huiselijk geweld in allochtone kring.....	22
5.3 Huiselijk geweld en ouderen.....	23
6. Overige zaken.....	24
6.1 Aware	24
6.2 Helpdesk privacy.....	24
6.3 Onderzoek.....	24
7. Voornemens 2006 en 2007	25
Bijlage	26

Samenvatting

De nota 'Privé Geweld – Publieke Zaak' (TK, 2001-2002, 28 345 nr.2) van april 2002 schetst de aard en omvang van huiselijk geweld en bevat meer dan 50 concrete voornemens en maatregelen om de aanpak van huiselijk geweld te verbeteren. De uitvoering van al die voornemens en maatregelen wordt programmatisch aangepakt; bij dit programma zijn diverse departementen betrokken en tientallen landelijke organisaties en instanties.

Dit derde Voortgangsbericht geeft de stand van zaken weer met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld tot mei 2006. De belangrijkste ontwikkelingen die sinds december 2004, de datum van het tweede Voortgangsbericht, gemeld kunnen worden zijn de volgende:

- de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang hebben een Advies- en steunpunt huiselijk geweld gerealiseerd
- de sector vrouwenopvang is bezig met het uitvoeren van een plan voor het verbeteren van de instroom en het vergroten van de veiligheid
- in de vrouwenopvang is een risicoscreeningsinstrument ontwikkeld. Per 1 januari 2006 is dit instrument bij de intake ingezet
- de website www.huiselijkgeweld.nl is in 2005 getransformeerd naar dé digitale verzamelplaats voor informatie over de aanpak van huiselijk geweld. Tussen 9 augustus en 31 december 2005 brachten 216.511 bezoekers een bezoek aan de website
- het wetsvoorstel Tijdelijk huisverbod voor plegers van huiselijk geweld is in februari 2006 aan de Raad van State voorgelegd en wordt naar verwachting voor de zomer bij de Tweede Kamer ingediend
- het implementatietraject van het wetsvoorstel Tijdelijk huisverbod is in oktober 2005 van start gegaan; in drie pilotgemeenten worden de ontwikkelde instrumenten en opleidingen vanaf oktober 2006 getest
- in maart 2006 is het wetsvoorstel Verbod geweld in de opvoeding bij de Tweede Kamer ingediend
- een risicotaxatie-instrument huiselijk geweld is in concept gereed
- rond de zomer komt er een handzame inventarisatie van 'Kindsporen' beschikbaar, aanpakken waarmee kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld beter kunnen worden geholpen
- in 2005 is het aantal aangiftes naar 40 % gestegen en het aantal aanhoudingen naar 60 %.

Zaken die in de komende periode aandacht zullen vragen zijn:

- het wetsvoorstel Tijdelijk huisverbod
- de ontwikkelingen met betrekking tot de WMO
- de Stimuleringsregeling advies- en steunpunten huiselijk geweld
- de inventarisatie van de aanpak van huiselijk geweld
- een landelijke publiciteitscampagne
- een eventueel te houden bevolkingsonderzoek huiselijk geweld.

Het programma Aanpak huiselijk geweld loopt per 1 januari 2008 af. Het is in dat licht zaak de rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken actoren – waaronder het rijk – opnieuw te verwoorden en een visie te ontwikkelen voor de aanpak van huiselijk geweld op langere termijn, en de borging daarvan.

Inleiding

Het Kabinet heeft in het Hoofdlijnenakkoord van mei 2003 aangegeven dat er een effectievere aanpak van huiselijk geweld moet komen. Daartoe moet een reeks van maatregelen gerealiseerd worden. Voor een belangrijk deel zijn die beschreven in de nota *'Privé Geweld – Publieke Zaak'* (TK, 2001-2002, 28 345 nr.2). Deze nota, die in april 2002 verscheen, schetst de aard en omvang van huiselijk geweld en bevat meer dan 50 concrete voornemens en maatregelen om de aanpak van huiselijk geweld te verbeteren. Daartoe is een interdepartementaal project gestart, gecoördineerd door het ministerie van Justitie voor de periode 2002 tot 2008. Bij de uitvoering van al die voornemens en maatregelen zijn behalve diverse departementen ook tientallen landelijke organisaties en instanties betrokken. Gemeenten en provincies spelen een belangrijke rol. In november 2003 verscheen het eerste Voortgangsbericht waarin de voortgang in 2003 werd besproken (TK, 2003-2004, 28 345 nr.5), gevolgd door het tweede Voortgangsbericht in december 2004 over de ontwikkelingen tot dat moment. Het voorliggende, derde Voortgangsbericht geeft de stand van zaken tot 1 mei 2006 weer. Gedurende de resterende periode van het programma 'Huiselijk Geweld', dat loopt tot 1 januari 2008, zal de Tweede Kamer nog een aantal keren worden geïnformeerd. In elk geval staan de volgende publicaties gepland:

Publicatie	Verwachte datum
Rapport "Binnen zonder kloppen"	Mei 2006
Wetsvoorstel Huisverbod	Juni 2006
Tweede inventarisatie aanpak huiselijk geweld	Najaar 2006
Motie Dittrich: registratie op etniciteit	December 2006
Derde inventarisatie aanpak huiselijk geweld	Eerste helft 2008
Eindrapportage programma Huiselijk geweld	Begin 2008

1. Het kabinetsbeleid op hoofdlijnen

Onder huiselijk geweld wordt lichamelijk, psychisch en seksueel geweld verstaan dat gepleegd wordt door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Het kan de vorm aannemen van kindermishandeling en seksueel kindermisbruik, partnergeweld in alle denkbare verschijningsvormen, en mishandeling of verwaarlozing van ouderen of ouders. Huiselijk geweld vormt een ernstig maatschappelijk probleem, dat in alle bevolkingsgroepen op een verontrustende schaal voorkomt: op het platteland en in de steden en in zowel autochtone als allochtone kring. Slachtoffers zijn niet alleen vrouwen en meisjes, maar ook jongens en mannen. Uit onderzoek blijkt dat huiselijk geweld in ongeveer 80% van de gevallen door mannen wordt gepleegd. Recente cijfers van de politie geven zelfs nog een hoger getal aan.¹

Geconstateerd kan worden dat de drempel om aangifte te doen groot is, al is er de laatste jaren wel een stijging van het aantal aangiften te zien. De introductie van advies- en steunpunten huiselijk geweld heeft tot gevolg dat meer slachtoffers, plegers en omstanders van huiselijk geweld een laagdrempelige toegang hebben tot hulp en gemakkelijker aangifte doen bij de politie.

Het kabinetsbeleid is erop gericht preventie van huiselijk geweld te bevorderen en een effectieve aanpak mogelijk te maken. Een effectieve aanpak houdt in dat aan mensen die in huiselijke kring geweld ondervinden, gebruiken of signaleren, een weg geboden wordt om een einde te maken aan dat geweld. Verdere escalatie – met alle denkbare fysieke en psychosociale gevolgen voor slachtoffer, dader en kinderen die getuige zijn geweest van het geweld – kan zo worden voorkomen. Een effectieve aanpak draagt eraan bij dat het geweld feitelijk stopt.

Hulp, opvang en daderbehandeling moeten op elkaar aansluiten. Waar nodig moet repressief worden opgetreden, want geweld is niet alleen moreel onacceptabel, maar ook strafbaar. Dat geldt voor fysiek geweld, maar bijvoorbeeld ook voor bedreiging en belaging. Alle beroepsgroepen die met huiselijk geweld te maken krijgen, moeten goed op hun taak zijn voorbereid; daarom is deskundigheidsbevordering van groot belang. Bovenal moeten overheden en beroepsgroepen samen de boodschap uitdragen dat huiselijk geweld in onze samenleving niet wordt geaccepteerd en dat er geen enkel excuus bestaat dat het zou kunnen rechtvaardigen.

Geen enkele instantie kan huiselijk geweld alleen aanpakken. Politie, openbaar ministerie, vrouwenopvang, reclassering, maatschappelijk werk, forensische psychiatrie en andere vormen van hulpverlening zullen nauw moeten samenwerken en met elkaar bindende afspraken maken. Die bindende afspraken kunnen het best lokaal of regionaal tot stand komen, onder regie van de gemeente.

Het hulpparaat moet gemakkelijk toegankelijk worden. Via een landelijk dekkend netwerk van advies- en steunpunten die als *front office* fungeren, wordt de hulp vanuit de *back offices* toegankelijker.

Tegelijkertijd moet de drempel om aangifte bij de politie te doen worden verlaagd en moet het aantal meldingen en aangiften bij de politie stijgen. Dat gebeurt waarschijnlijk alleen als mensen de zekerheid hebben dat zij, na een melding, ook daadwerkelijk geholpen en – zo nodig – beschermd worden. Dat vereist niet alleen snel, efficiënt en overtuigend optreden van de politie, maar ook een snelle inzet van hulp en opvang. Het kabinet heeft aangegeven de

¹ 'Binnen zonder kloppen – Omvang, aard en achtergronden van huiselijk geweld in 2005 op basis van landelijke politiecijfers' Advies- en Onderzoeksgroep Beke, februari 2006.

opvang voor slachtoffers te willen versterken en de aanpak van daders te willen verbeteren; het gedrag van plegers moet worden gecorrigeerd.

Het kabinet streeft ernaar dat de gemeenten en de lokale/regionale samenwerkingsverbanden beschikken over de instrumenten die noodzakelijk zijn voor een sluitende aanpak. Voor de grotere gemeenten heeft het ministerie van VWS een ‘Tijdelijke subsidieregeling advies- en steunpunten huiselijk geweld’ in het leven geroepen. Daarnaast wil het kabinet de mogelijkheid invoeren om plegers tijdelijk een huisverbod op te leggen. Voorts is de strafmaat op mishandeling verhoogd, zodat een pleger – ook bij aanhouding buiten heterdaad – in voorlopige hechtenis kan worden genomen.

Ook wil het kabinet gemeenten toerusten om hun regierol uit te oefenen, waartoe de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) met subsidie van het ministerie van Justitie een project uitvoert. In dat project vindt deskundigheidsbevordering plaats van lokale bestuurders en beleidsmakers en worden gemeenten met raad en daad bijgestaan door consultants en ambassadeurs voor huiselijk geweld.

1.1 De kaders

‘Privé Geweld – Publieke Zaak’

De voornemens en maatregelen uit de nota ‘Privé Geweld – Publieke Zaak’ worden programmatisch gerealiseerd. Daartoe dient een interdepartementaal programma dat wordt gecoördineerd door het ministerie van Justitie. Het programma is opgezet voor de periode 2002 tot 2008 met de opdracht om in goed onderling overleg en in samenspel met andere betrokken departementen en met ‘het veld’ de maatregelen en voornemens uit de nota ‘Privé Geweld – Publieke Zaak’ te realiseren en, zo nodig, nieuwe initiatieven te nemen.

Veiligheidsprogramma

De aanpak van huiselijk geweld maakt deel uit van het Veiligheidsprogramma, dat tot doel heeft criminaliteit en overlast die de burger direct raken, te beperken. Huiselijk geweld hoort daar ontegenzeggelijk bij en is daarom ook expliciet onderdeel van het integraal veiligheidsbeleid. In dit verband wordt in de halfjaarlijkse voortgangsrapportages over de stand van zaken gerapporteerd.

Grote Steden Beleid

Het Grote Steden Beleid (GSB) richt zich op de 31 grote en middelgrote steden (G31) en heeft als doel de veiligheid in steden te bevorderen, zodat zij voldoen aan de eisen die diverse groepen zoals bewoners, bezoekers en bedrijven aan hen stellen. In het kader van het GSB heeft iedere stad een meerjaren ontwikkelingsprogramma (MOP) opgesteld. Huiselijk geweld vormt daarvan een van de onderdelen; voor dit onderwerp fungeert het ministerie van Justitie als eerste aanspreekpunt.

De steden hebben met betrekking tot huiselijk geweld in hun MOPs aangegeven wat zij eind 2009 – aan het eind van de GSB periode (2005-2009) – bereikt willen hebben. Het streven is het aantal eerste meldingen van huiselijk geweld bij de politie omhoog te brengen en het aantal herhaalde meldingen te reduceren. Uiteindelijk zal ook het aantal eerste meldingen moeten gaan dalen. Verder moet huiselijk geweld worden teruggedrongen met behulp van onder meer de advies- en steunpunten huiselijk geweld, die als *front office* dienen voor de samenwerkingsverbanden van politie en hulpverlening, en met behulp van convenanten tussen alle lokale partijen die zijn betrokken bij de aanpak van huiselijk geweld.

De afspraken en ambities met betrekking tot huiselijk geweld zijn per grote stad vastgelegd in een prestatieconvenant. Het Rijk volgt de uitvoering van het GSB op afstand. In 2007 wordt tussentijds de stand van zaken opgemaakt. Na afloop van de GSB-periode legt elke stad eenmalig verantwoording af.

Emancipatie

Het voorkómen en bestrijden van geweld tegen meisjes en vrouwen is een van de hoofddoelstellingen in het *Meerjarenbeleidsplan emancipatie 2006-2010*.

In het kader van de Subsidieregeling emancipatieprojecten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn in 2004 en 2005 tien projecten gefinancierd gericht op het bestrijden en voorkómen van huiselijk geweld. In totaal is ruim €1.6 mln aan deze projecten toegekend. De meeste projecten hebben als doel het voorlichten over en het bespreekbaar maken van huiselijk geweld onder de doelgroep, onder meer binnen allochtone groepen. Een enkel project is gericht op signalering door hulpverleners of op de ontwikkeling van een communicatietraining voor partners.

In het kader van het Plan van aanpak 'Emancipatie en Integratie' van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is een pool van 45 gespreksleiders opgezet. Gemeenten en zelforganisaties kunnen de gespreksleiders inhuren. Deze gespreksleiders zijn getraind om een setting te creëren waarin deelnemers vrijuit kunnen spreken over gevoelige onderwerpen als huiselijk geweld, eergelateerd geweld, seksueel geweld en genitale verminking.

1.2 De overlegstructuren

Om een goed gecoördineerde uitvoering van de voornemens uit de nota '*Privé Geweld – Publieke Zaak*' mogelijk te maken, is van meet af aan gekozen voor een interdepartementaal beleidsoverleg huiselijk geweld, dat de initiatieven op elkaar afstemt, de ontwikkelingen volgt en waar nodig nieuwe initiatieven neemt. Het overleg wordt gecoördineerd door het ministerie van Justitie. De ministeries van BZK, VWS en SZW nemen eraan deel; het ministerie van OCW volgt het. Vanwege de cruciale rol van de gemeenten neemt ook de VNG deel.

Bij de uitwerking en uitvoering van het programma is tevens voorzien in een nauw en regelmatig overleg met het netwerk van landelijke organisaties die betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld. Jaarlijks zijn er drie bijeenkomsten van het 'landelijk netwerk huiselijk geweld', waarbij de voortgang en nieuwe thema's en initiatieven besproken worden.

2. Infrastructuur voor de aanpak van huiselijk geweld

Tot de voorwaarden voor een effectieve aanpak van huiselijk geweld behoort onder meer een voorzieningenstelsel dat tijdige onderkenning, scherpe risicotaxatie en snelle en doeltreffende interventies, hulp voor slachtoffers en corrigerende hulp voor plegers mogelijk maakt.

Het kabinet streeft een infrastructuur na met de volgende elementen:

- lokale en regionale samenwerkingsverbanden die afspraken hebben gemaakt en een sluitende aanpak hebben ontwikkeld: een ketenaanpak;
- een netwerk van advies- en steunpunten die als *front office* fungeren;
- een duidelijke regierol voor de gemeenten;
- kwantitatief en kwalitatief toegankelijke voorzieningen voor vrouwenopvang;
- een kwalitatief en kwantitatief aanbod voor daderbehandeling;
- een landelijk ondersteuningspunt huiselijk geweld.

Dit hoofdstuk bespreekt kort de stand van zaken bij elk van de elementen in de beoogde infrastructuur.

2.1 Lokale en regionale samenwerkingsverbanden

In de afgelopen jaren zijn in tientallen gemeenten en regio's samenwerkingsverbanden gevormd van politie, openbaar ministerie, vrouwenopvang en andere partijen. Inmiddels beginnen de goede voorbeelden geleidelijk aan meer en meer navolging te krijgen. Momenteel wordt in opdracht van het ministerie van Justitie een inventarisatie van de aanpak van huiselijk geweld in 2005 gemaakt. Deze inventarisatie zal in het najaar van 2006 naar de Kamer worden gestuurd. Daarin komt de meest recente stand van zaken naar voren.

2.2 Advies- en steunpunten huiselijk geweld

In deze structuur van lokale en regionale samenwerkingsverbanden passen herkenbare en laagdrempelige advies- en steunpunten huiselijk geweld (ASHG's) die als *front office* fungeren. Bij een advies- en steunpunt kunnen slachtoffers, plegers of andere betrokkenen bij huiselijk geweld advies krijgen over en steun krijgen bij te nemen stappen om de situatie te keren. Beroepsgroepen die in hun werk of professie te maken hebben met gevallen van huiselijk geweld kunnen er terecht voor adviezen en verwijzing. Vanuit het samenwerkingsverband wordt zorg gedragen voor adequate hulp en opvang. Politie en justitie, doorgaans deel uitmakend van een dergelijk samenwerkingsverband, zorgen zonedig voor een strafrechtelijke aanpak.

In 2005 hebben de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang een meerjarige subsidie gekregen voor oprichting of uitbreiding van regionaal werkende advies- en steunpunten. Dit is gebeurd op basis van de 'Tijdelijke stimuleringsregeling advies- en steunpunten huiselijk geweld'.² Voor deze regeling is in de periode 2004-2007 een totaal bedrag van €7,8 mln. beschikbaar gesteld door de staatssecretaris van VWS. Na de stimuleringsperiode komen deze middelen (€3 mln. op jaarbasis) structureel beschikbaar voor de centrumgemeenten. Uitgangspunt van de regeling is dat gemeenten zelf bijdragen aan de financiering van ASHG's. Over de gehele stimuleringsperiode bezien is een gemeentelijke bijdrage vereist van 40% van de kosten. Eén van de voorwaarden om voor een meerjarige uitkering in aanmerking te komen, is dat de ASHG's uiterlijk 1 januari 2006 functioneren. In mei 2005 hebben alle centrumgemeenten een voortgangsrapportage gestuurd, waaruit blijkt dat de doelstelling 'een landelijk dekkend netwerk van advies- en steunpunten huiselijk geweld' wordt gehaald.

Het landelijk ondersteuningspunt huiselijk geweld Transact heeft een ondersteuningsaanbod ontwikkeld voor diegenen die aan de slag gaan met de opzet of uitbreiding van een ASHG. Recent is een overzicht voor professionals gepubliceerd van de stand van zaken in alle 35 ASHG's. Daarnaast is op de website www.huiselijkgeweld.nl per regio publieksinformatie te vinden over het dichtstbijzijnde ASHG.

2.3 Regietaak van gemeenten

In de nota 'Privé Geweld – Publieke Zaak' wordt de regie voor de aanpak van huiselijk geweld bij gemeenten gelegd: zij hebben tot taak de lokale samenwerkingspartners bij elkaar te brengen, hen te stimuleren om onderling bindende en sluitende afspraken te maken en erop toe te zien dat zij die afspraken nakomen. Deze integrale benadering past bij de brede aanpak van het veiligheidsterrein. Binnen (lokale) veiligheid wordt de regierol van gemeenten duidelijk gepositioneerd.

In het wetsvoorstel 'Tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld' (zie hoofdstuk 3.2) wordt de bevoegdheid voor het uitreiken van een huisverbod bij de burgemeester neergelegd. Deze

² Staatscourant, 2004, 146H, pag.12

bevoegdheid wordt met dit wetsvoorstel wettelijk verankerd. Het recent aangenomen amendement op de Wet Maatschappelijke opvang (WMO), waarbij huiselijk geweld als prestatieveld is aangemerkt, onderschrijft de belangrijke taak die gemeenten moeten vervullen ter voorkoming en bestrijding van huiselijk geweld.

Sinds 2003 voert de VNG, met subsidie van het ministerie van Justitie, een omvangrijk programma uit dat erop gericht is de gemeenten te stimuleren beleid te ontwikkelen voor de aanpak van huiselijk geweld. Binnen dit ondersteuningsprogramma worden instrumenten aangereikt voor het uitoefenen van de regierol en voor de organisatorische inbedding ervan. De VNG organiseert binnen het programma gemeentekringen, waarin gemeenten met elkaar ervaringen uitwisselen en oplossingen bedenken. Verder worden congressen georganiseerd, wordt de website [www.aanpakhuiselijkgeweld](http://www.aanpakhuiselijkgeweld.nl) onderhouden en worden er publicaties uitgebracht. Daarnaast beschikt, zoals eerder is aangegeven, het VNG-ondersteuningprogramma over een pool van consultants die gemeenten adviseren over de beleidsmatige aanpak van huiselijk geweld. Ook zijn er ambassadeurs voor de aanpak van huiselijk geweld, die met name op bezoek gaan bij die gemeenten waar het bestuurlijk draagvlak voor de aanpak van huiselijk geweld nog een extra impuls behoeft.

Het Verwey-Jonker Instituut heeft een lokale index huiselijk geweld (voorheen vrouwenveiligheidsindex VVI geheten) ontwikkeld en in vijf pilotregio's getest. Met dit instrument kunnen de gemeenten de aard, omvang en ernst van huiselijk geweld, evenals inkomenspositie en etniciteit van plegers en slachtoffers van huiselijk geweld in kaart brengen. Het instrument fungeert als een lokale index huiselijk geweld; het is in juni 2005 aan de Tweede Kamer aangeboden (TK 2004-2005, 28345, nr. 39) en aan de VNG ter verspreiding onder de gemeenten.

De VNG heeft voorts een referentiemodel huiselijk geweld ontwikkeld ten behoeve van beleidsontwikkeling van de gemeenten. Dit referentiemodel is in 2005 door de VNG aangeboden aan de gemeenten en beschikbaar per website.

Het VNG-ondersteuningsprogramma loopt tot eind 2006. In 2005 is een tussenmeting uitgevoerd³, waaraan 272 gemeenten hebben meegewerkt. Dat is 58% van alle gemeenten. Uit deze tussenmeting blijkt dat 74% van de Nederlandse gemeenten huiselijk geweld aanpakt. Er is sprake van een sterke stijging, aangezien in 2004 57 % van de gemeenten maatregelen tegen huiselijk geweld nam. Gemeenten willen vooral ondersteuning bij beleidsontwikkeling. Ook regionale samenwerking (gestimuleerd door de noodzaak van een regionaal werkend ASHG) en signalering, registratie en doorverwijzing zijn thema's waarbij gemeenten ondersteuning wensen. De VNG heeft daarnaast een diagnose-instrument voor de aanpak huiselijk geweld ontwikkeld, dat gebaseerd is op het referentiemodel huiselijk geweld. Met behulp van dit instrument kunnen gemeenten zichzelf 'diagnosticeren' en ontdekken hoe ze ervoor staan met de aanpak van huiselijk geweld. Tevens is er de mogelijkheid om zichzelf te vergelijken met andere gemeenten.

Dit jaar wordt besloten over een eventuele verlenging van het VNG-ondersteuningsprogramma.

³ Effectmeting aanpak huiselijk geweld; Tussenmeting, najaar 2005, VNG, 2006.

2.4 De vrouwenopvang

Op basis van het kabinetsstandpunt over het Interdepartementaal beleidsonderzoek over de maatschappelijke opvang zijn in 2005 voor de vrouwenopvang de volgende maatregelen getroffen:

- Uitbreiding capaciteit

Gelet op het belang dat het kabinet hecht aan de aanpak van huiselijk geweld heeft het een naar 2007 oplopend bedrag van €4 mln. extra uitgetrokken voor capaciteitsuitbreiding in de vrouwenopvang. De nadruk ligt daarbij op de landelijk toegankelijke opvangvoorzieningen voor vrouwen (en hun eventuele kinderen) die groot gevaar lopen, onder wie ook slachtoffers van eergeerelateerd geweld en vrouwenhandel. Voor de periode 2005-2009 vormt de 'Brede doeluitkering grote stedenbeleid' het financieringskader voor de grote steden onder deze centrumgemeenten. In dat kader is onder meer afgesproken dat de extra middelen worden ingezet voor uitbreiding van landelijk toegankelijke capaciteit.

- Onderzoek naar de kwaliteit

De vrouwenopvang vangt steeds meer vrouwen en kinderen op met zware en complexe problematiek. Het Trimbos Instituut is in het najaar van 2004 gestart met een omvangrijk onderzoek naar vraag en aanbod in de vrouwenopvang. De resultaten van dit onderzoek komen in de zomer van dit jaar beschikbaar, waarna een plan van aanpak met betrokken partijen wordt opgesteld. Het Trimbos-instituut is begonnen met een follow-up onderzoek naar uit de vrouwenopvang uitgestroomde vrouwen: waar zijn ze terecht gekomen en hoe gaat het nu met ze?

- Kennisprogramma Maatschappelijke Opvang 2005-2008

Het Trimbos Instituut heeft de opdracht gekregen om een Kennisprogramma Maatschappelijke Opvang te ontwikkelen voor de jaren 2005-2008. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om meer toegepast en wetenschappelijk onderzoek en standaardisering van effectieve vormen van hulp en opvang. Voor de uitvoering van dat programma is tot 2010 een bedrag van €1,9 mln. beschikbaar. De regie voor de aanbesteding van dit programma is neergelegd bij het onderzoeksinstituut ZonMW. Eén van de speerpunten van het programma is het ontwikkelen van cliëntprofielen en het verbeteren van de afstemming tussen vraag en aanbod in de vrouwenopvang.

- Drempels Weg

Het ministerie van VWS subsidieert de Federatie Opvang voor het project Drempels weg. Dit project, dat in 2005 is gestart, is gericht op het verbeteren van de instroom en het vergroten van de veiligheid van ernstig bedreigde vrouwen. Onder deze noemer wordt een aantal activiteiten ontplooid.

• *Verbetering instroomprocedures*

In het kader van Drempels weg is in 2005 gewerkt aan een beleidskader ten aanzien van instroomprocedures: waar is de vrouwenopvang verantwoordelijk voor? Daarnaast is er een voorstel voor de intake ontwikkeld. Dit is gekoppeld aan het registratiesysteem en risicoscreening. Tevens is gewerkt aan werkafspraken rond dossieroverdracht. In 2006 en 2007 wordt de implementatie van het voorafgaande ondersteund.

• *Noodbedden*

De sector vrouwenopvang is bezig met het uitvoeren van een plan voor het verbeteren van de noodopvang voor cliënten die in acute geweldssituaties verkeren. De vrouwenopvang gaat een werkwijze hanteren waarbij alle vrouwen uit de eigen regio

die in een acute geweldsituatie verkeren en daaruit willen vluchten, direct een plek wordt aangeboden. Daarvoor worden noodopvangbedden vrijgehouden. In 2005 is de Handreiking noodbedden verschenen. Deze is verspreid onder de vrouwenopvanginstellingen. In augustus heeft de Federatie Opvang een quick scan gedaan onder de instellingen. Uit deze peiling bleek dat de helft van het aantal noodbedden is gerealiseerd. In 2006 wordt ondersteuning geboden bij de verdere implementatie en borging van de noodbedden. Zo wordt in het voorjaar een convenant getekend tussen de instellingen die verantwoordelijk zijn voor de realisatie van noodbedden en worden er vier werkconferenties georganiseerd om de implementatie te ondersteunen.

- *Meldpunt Open Plaatsen (MOP)*

Het Meldpunt Open Plaatsen – via dit meldpunt kunnen de leden van de Federatie Opvang zien waar open plaatsen voor cliënten zijn – is in 2006 op het kennisnet van de Federatie Opvang geplaatst. In 2006 wordt onderzocht of het MOP opengesteld kan worden voor andere partners. Tevens wordt geëvalueerd of het MOP op een effectieve manier gebruikt en bijgehouden wordt.

- *Risicoscreeningsinstrument*

In 2005 is door het Verwey-Jonker Instituut, in opdracht van de Federatie Opvang, een eerste risicoscreeningsinstrument ontwikkeld. Dit instrument is gericht op het boven tafel krijgen en zo goed mogelijk objectiveren van informatie over de aard van de dreiging, om zo passende maatregelen te kunnen treffen voor de veiligheid van de cliënt. Per 1 januari 2006 is het instrument in de intake ingezet, en zal het in de loop van dit voorjaar overal worden gebruikt. Het instrument moet nog doorontwikkeld worden, maar daarvoor is monitoring nodig. Daarnaast gaat gewerkt worden aan de ontwikkeling van een vervolgscreening, waarin verder ingezoomd wordt op de specifieke aard van de veiligheidsproblemen, waaronder eengerelateerd geweld. In deze fase wordt eengerelateerd geweld als eerste verder uitgediept en zal het ook voorrang krijgen bij de verdere ontwikkeling.

Ten slotte wordt een format voor een individueel veiligheidsplan ontwikkeld.

- *Onderzoek naar veiligheidsrisico's in de vrouwenopvang en safe houses (onderduikadressen)*

De Federatie Opvang heeft met subsidie van VWS (Drempels weg) onderzoek laten doen naar veiligheidsrisico's in de vrouwenopvang. Dit onderzoek is gebruikt voor de ontwikkeling van het risicoscreeningsinstrument. Het onderzoek wordt binnenkort aangeboden aan de staatssecretaris van VWS.

De projectonderdelen in het kader van 'Drempels weg' lopen voor een deel al en zullen in 2007 worden afgerond.

Met betrekking tot daderbehandeling: er is een daderhulpverleningskaart op de website www.huiselijkgeweld.nl geplaatst en er is een begin gemaakt met het opzetten van een databank. Er is begonnen met een beschrijving van een methodiek 'vrijwillige daderhulpverlening' (AMW met forensische psychiatrie). Ook is er een quick scan uitgevoerd onder twintig aanbieders van daderhulpverlening. Voorts is een verkenning gedaan naar de modelijkheden voor online hulpverlening voor plegers van huiselijk geweld.

2.5 Landelijk ondersteuningspunt aanpak huiselijk geweld

Zoals in de tweede voortgangsrapportage is aangegeven, is TransAct, het door VWS gesubsidieerde expertisecentrum voor onder andere seksueel en huiselijk geweld, op 1 januari 2005 gestart met het aanbieden van ondersteuning aan de gehele keten die betrokken is bij de

aanpak van huiselijk geweld. Transact zal deze extra werkzaamheden drie jaar lang uitoefenen, gevolgd door een evaluatie. Op de Justitiebegroting is voor deze extra taken van TransAct in de komende jaren op jaarbasis een bedrag van €350.000 gereserveerd.

Begin 2005 is een tiental taakvelden benoemd, geënt op de doelstellingen van het programma. Genoemd worden onder meer:

- Strategische beleidsagendering

Het Ondersteuningsprogramma coördineert als neutrale partij een brede visievorming over de integrale aanpak van huiselijk geweld. Doel is om het thema op de diverse strategische agenda's te krijgen en te houden.

- Vraagbaakfunctie

Tot de vraagbaakfunctie behoort het telefonisch en per e-mail beantwoorden van vragen van alle actoren uit de doelgroepen en de media. Vanaf januari 2005 is het

Ondersteuningsprogramma 5 dagen per week telefonisch bereikbaar. Ervaringen van 2005: 30% van de vragen komt van de politie, 30% van de hulpverlening. Er is vraag naar literatuur, documentatie en concreet advies.

- Website www.huiselijkgeweld.nl

De website is in 2005 getransformeerd naar dé digitale verzamelplaats voor informatie over de aanpak van huiselijk geweld. Veel bezoekers weten de weg om informatie te halen en te brengen. Tussen 9 augustus en 31 december 2005 brachten 216.511 bezoekers een bezoek aan de website; daarnaast is op de site een actueel overzicht beschikbaar van de laatste ontwikkelingen (nieuws, publicaties, onderzoeken etc.). Aanvullend is in het najaar van 2005 het E-news operationeel geworden: een tweewekelijks digitaal bulletin met belangrijke informatie gericht op professionele gebruikers. In december 2005 had E-news 460 abonnees.

- Wegwijzer good practices en overzicht methodieken

Er is een overzicht gemaakt van het totaal aantal projecten dat op de site te vinden is.

Daarnaast is er een actueel overzicht van methodieken gemaakt. In november 2005 heeft een expertmeeting plaatsgevonden voor wetenschappers en hulpverleners van Algemeen Maatschappelijk Werk, GGZ en forensische psychiatrie over het thema daderhulpverlening.

- Huiselijk Geweld Krant

In 2005 is de krant vier maal verschenen, in een oplage van 7300 exemplaren. Uit de reactie van veel beroepsbeoefenaren blijkt dat de krant voorziet in een behoefte. In 2006 wordt een analyse gemaakt van het abonneebestand.

- Landelijk netwerk Huiselijk Geweld

In 2005 zijn er drie bijeenkomsten van het landelijk netwerk voorbereid en voorgezeten.

Hierin wordt informatie uitgewisseld tussen de deelnemers en geven de ministeries van Justitie en VWS informatie over hun stand van zaken. Daarnaast is aandacht besteed aan: implementatie van het huisverbod, de registratie van huiselijk geweld, de projecten Kindspoor en de plegerhulpverlening.

- Uitwisseling en intervisie voor beroepskrachten

In 2005 is er een uitwisselingsmarkt georganiseerd als onderdeel van het landelijk congres, waarop vernieuwende projecten zich presenteren. Daarnaast zijn er drie intervisiebijeenkomsten georganiseerd voor regionale projectleiders huiselijk geweld en eveneens drie voor de regiocoördinatoren huiselijk geweld bij de politie.

Begin 2005 is aan TransAct een eenjarige subsidie toegekend voor een 'informatiepunt jeugdprostitutie'. De taak van dit informatiepunt is om invulling te geven aan de functie van kwartiermaker, alsmede om een voorzet te maken voor een 'meerjarenbeleid aanpak jeugdprostitutie'. In het najaar van 2005 is besloten om dit kwartiermakerjaar met een jaar te

verlengen om zodoende beter zicht te krijgen op de noodzaak voor de vorming van een meerjarig landelijk expertisepunt Jeugdprostitutie.

3. Bewustwording, wet- en regelgeving

Overheid en beroepsgroepen zullen gezamenlijk de boodschap moeten uitdragen dat huiselijk geweld onacceptabel is en door geen enkel excuus kan worden gerechtvaardigd. Die boodschap kan op diverse manieren worden uitgedragen: in speeches en ander publiek optreden van bewindspersonen, in publiekscampagnes, in wet- en regelgeving. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste activiteiten op dit punt beschreven.

3.1 Publiekscampagnes

Bij het uitdragen van de boodschap dat huiselijk geweld niet te tolereren valt, vormen publiekscampagnes een belangrijk instrument. In de nota *Privé Geweld – Publieke Zaak* wordt uiteengezet dat een publiekscampagne – ook als die normstellend is – hulpvragen oproept. Zo lang het hulpaanbod niet in het gehele land zo is ingericht dat het een antwoord kan bieden op alle hulpvragen, is een landelijke campagne niet verantwoord. Daarom is in eerste instantie het accent gelegd op lokale publiekscampagnes. Het uitgangspunt met betrekking tot een landelijke campagne is steeds geweest dat die slechts verantwoord kan worden gestart wanneer in (nagenoeg) het gehele land kan worden ingespeeld op de hulpvraag die mede door zo'n campagne aan het licht kan komen. Nu de vorming van een dekkend stelsel van advies- en steunpunten huiselijk geweld gerealiseerd is, dient zich de vraag aan of het inmiddels verantwoord is een landelijke campagne te starten.

Uit een korte enquête die gehouden is onder organisaties die werkzaam zijn op het terrein van huiselijk geweld blijkt aan een dergelijke campagne behoefte. Er kan derhalve gerekend worden op draagvlak in het werkveld. Binnenkort beginnen de voorbereidingen voor deze campagne. Omdat daarbij onder meer gedacht wordt aan Postbus 51-spotjes, waarvoor een jaar tevoren een aanvraag moet worden ingediend, kan de campagne niet eerder plaats vinden dan in 2007. Omdat uit de genoemde enquête ook is gebleken dat het hulpaanbod (de *back office*) nog niet overal op orde is, geeft deze periode ook voldoende tijd om hier aandacht aan te besteden.

3.2 Huisverbod voor plegers van huiselijk geweld

Wetsvoorstel

Op 14 juli 2004 stuurde de Minister van Justitie het standpunt van het kabinet met betrekking tot een tijdelijk huisverbod voor plegers van huiselijk geweld naar de Tweede Kamer (Tweede Kamer 2003-2004, 28 345 nr. 25).

Een huisverbod kan in het strafrechtelijk circuit al worden opgelegd. De rechter-commissaris kan bijvoorbeeld een huisverbod opleggen als voorwaarde bij een schorsing van de voorlopige hechtenis. Het is nu nog niet mogelijk een huisverbod op te leggen in situaties waarin niet duidelijk is of er strafbare feiten zijn gepleegd, maar waarin wel sprake is van een situatie die ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor het slachtoffer.

Het kabinet acht het wenselijk om – in aanvulling op het bestaande strafrechtelijk en civielrechtelijk instrumentarium – met een aparte wet te voorzien in de mogelijkheid om een tijdelijk huisverbod van tien dagen op te leggen in een situatie die acuut dreigend is voor het slachtoffer en eventueel betrokken kinderen. In een dergelijke situatie is sprake van ernstige verstoring van de rust in de huiselijke kring. De maatregel die het kabinet beoogt, is een veiligheidsmaatregel, vastgelegd in een aparte wet die de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van alle actoren regelt. De burgemeester is verantwoordelijk voor orde en veiligheid, ook binnenshuis. De procedure zal als volgt zijn: de politie maakt ter plaatse

een eerste inschatting van de situatie en waarschuwt vervolgens de burgemeester (die deze bevoegdheid overigens kan mandateren aan de hulpofficier van Justitie). De burgemeester/hulpofficier van justitie kan dan met behulp van een risicotaxatie-instrument een huisverbod opleggen. Binnen drie dagen na het opleggen van een huisverbod kan toetsing door de bestuursrechter plaatsvinden indien een van de betrokkenen heeft verzocht om een voorlopige voorziening. De rechter kan het huisverbod opheffen, bekrachtigen of verlengen tot maximaal vier weken. Het is de bedoeling dat het huisverbod ook kan worden toegepast in geval van kindermishandeling, hoewel hierbij natuurlijk van essentieel belang is dat kinderen niet alleen in huis achter kunnen blijven.

Naast het uithuisplaatsen van de dader zal, binnen de tien dagen dat het huisverbod van kracht is, een hulpverleningstraject worden opgestart voor zowel dader als slachtoffer, en eventueel voor kinderen die getuige of slachtoffer zijn geweest van het geweld.

Het wetgevingstraject is thans gaande. Het wetsvoorstel is in februari 2006 aan de Raad van State voorgelegd en zal zo snel mogelijk bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Inwerkingtreding wordt voorzien voor medio 2007.

Implementatietraject

Oktober 2005 is het implementatietraject voor het huisverbod van start gegaan en is een projectgroep gevormd, bestaande uit een aantal deelprojectgroepen. De deelprojectgroep deskundigheidsbevordering richt zich op het informeren, opleiden en bijscholen van betrokken beroepsgroepen als politie, rechterlijke macht en hulpverlening, en op de samenwerking tussen de verschillende partijen. Daarnaast is er een deelprojectgroep die instrumenten ontwikkelt om de wet praktisch uitvoerbaar te maken en de werklast zo veel mogelijk te beperken. In april 2006 is een voor de uitvoering van het huisverbod cruciaal geacht risicotaxatie-instrument opgeleverd, op basis waarvan de gemandateerde hulpofficier van justitie kan beoordelen of een huisverbod opgelegd dient te worden. Bij de eerste oordeelsvorming over het wel of niet toepassen van een huisverbod zal rekening moeten worden gehouden met mogelijk bijzondere situaties, bijvoorbeeld wanneer eergerelateerd geweld wordt vermoed. Hiervoor zal aandacht zijn in de deskundigheidsbevordering.

Het succes van het implementatietraject valt of staat met een goede afstemming van de verschillende onderdelen in de keten, de beschikbaarheid van hulpverlening, voldoende toezicht en handhaving. Bij de implementatie zijn veel actoren betrokken én is er sprake van nieuwe activiteiten ten gevolge van nieuwe verantwoordelijkheden. De gewenste ketensamenwerking zal daarom onder meer zichtbaar moeten worden in het procesverloop.

Het traject kent drie fasen: de startfase houdt een grondige verkenning van de activiteiten in en dient als input/basis voor de tweede fase. De startfase is inmiddels afgerond. Tijdens de ontwikkelfase zullen instrumenten en opleidingstrajecten ontwikkeld worden voor de verschillende betrokken doelgroepen. Deze fase loopt nu. In de laatste fase, de testfase, worden de instrumenten en de opleidingen getest op hun werking in de praktijk. Dit zal gebeuren in drie pilotgemeenten. De start van de pilots is voorzien voor oktober 2006 en zal één jaar duren. Op grond van de resultaten kunnen verbeteringen worden aangebracht. Bij gebrek aan een juridische grondslag om tot een huisverbod over te gaan, zal tijdens de pilots het huisverbod worden toegepast op basis van vrijwilligheid.

3.3 Aanwijzing College van procureurs-generaal

Huiselijk geweld is een strafbaar feit en zal, als dat geïndiceerd is, strafrechtelijk worden aangepakt. Het College van procureurs-generaal heeft daartoe in 2003 een 'Aanwijzing Huiselijk Geweld' voor het openbaar ministerie en politie vastgesteld, waarmee de boodschap

dat huiselijk geweld onacceptabel is, duidelijk wordt uitgedragen. De Aanwijzing is begin 2005 geëvalueerd. Gebleken is dat de parketten goede uitvoering geven aan de aanwijzing. Vrijwel alle parketten hebben een contact-officier van justitie aangesteld voor huiselijk geweld, die gemiddeld 12% van zijn werktijd besteedt aan huiselijk geweld-taken.

3.4 Strafmaxima en dwangmiddelen

De wet inzake plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (Stb. 2004, 351), die in oktober 2004 in werking is getreden, heeft met zich meegebracht dat verdenking van eenvoudige mishandeling in het Wetboek van Strafvordering wordt aangemerkt als een geval waarbij de verdachte in voorlopige hechtenis kan worden genomen. Daarmee zijn dwangmiddelen als aanhouden buiten heterdaad en in verzekeringstelling beschikbaar gekomen. Bij stelselmatige daders die mishandeling plegen, kan bovendien de voorlopige hechtenis in beeld komen indien en voor zover aan de nieuwe stelselmatigheidsgrond voor voorlopige hechtenis is voldaan. Hiermee is tegemoet gekomen aan een wens die al geruime tijd in de politiek en bij de politie leefde. Voorts voorziet de wet herijking strafmaxima (Stb. 2006, 11), die met ingang van 1 februari 2006 in werking is getreden, in een wijziging van de op eenvoudige mishandeling gestelde maximale gevangenisstraf van twee naar drie jaar.

Het onderzoeksproject Strafvordering 2001 is afgerond. In het onderzoek is onder meer aandacht besteed aan de positie van het slachtoffer op de terechtzitting en in het vooronderzoek van slachtoffers van ernstige delicten zoals huiselijk geweld. Inmiddels is een wetsvoorstel waarin de positie van het slachtoffer in het strafproces in algemene zin wordt versterkt, opgesteld en ingediend bij de Tweede Kamer (Kamerstukken 30 143). Het tweede wetsvoorstel, waarin de positie van het slachtoffer in het vooronderzoek zal worden gezien, zal vanwege de nauwe samenhang met het grotere project 'herstructurering van het vooronderzoek' na afloop daarvan ter hand worden genomen (zie brief van 9 oktober 2005, Kamerstukken II, 2004/05, 29 271, nr. 3).

3.5 Wetsvoorstel Verbod geweld in de opvoeding

De minister van Justitie heeft in maart 2006 bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel ingediend waarin staat dat ouders in de verzorging en opvoeding van hun kinderen geen geweld mogen gebruiken.

Het wetsvoorstel verbiedt alle vormen van geweld die worden gebruikt als opvoedingsmiddel. Het gaat dus niet alleen om de fysieke bestraffing van kinderen, maar ook om de toepassing van geestelijk geweld of een vernederende behandeling.

Het wetsvoorstel wijzigt artikel 247 van het Burgerlijk Wetboek, waarin de rechten en plichten van de ouders zijn opgenomen. Het gaat dus niet om een strafrechtelijk verbod, aangezien er geen aparte strafbepaling is gecreëerd. Uiteraard is en blijft kindermishandeling wel strafbaar.

De belangrijkste reden voor de minister van Justitie om het wetsvoorstel in te dienen, is dat het expliciteren van de ouderlijke verantwoordelijkheid een bijdrage kan leveren aan de preventie van kindermishandeling. Door met zoveel woorden in de wet te bepalen dat er geen ruimte bestaat voor de toepassing van geweld in de opvoeding, zal de bewustwording van de ouders hierover toenemen. Deze verhoogde bewustwording zal een discussie op gang brengen over wat wel en niet toelaatbaar is in de opvoeding.

Het bespreken van de mogelijkheden om grenzen aan kinderen te stellen zal wellicht ook leiden tot een toename van de vraag naar opvoedingsondersteuning. Ouders zullen zich eerder afvragen of zij het wel goed doen en indien nodig om advies vragen. De toepassing van

geweld tegen kinderen kan hierdoor in bepaalde gevallen worden voorkomen (primaire preventie).

Daarnaast is de verwachting dat het voor hulpverleners eenvoudiger wordt om het gebruik van geweld in de opvoeding bespreekbaar te maken. Wellicht kunnen zij de ouders eerder overtuigen van de noodzaak hulp te aanvaarden bij de opvoeding van hun kinderen. Hierdoor kan erger worden voorkomen (secundaire preventie).

Tot slot zal de norm een bijdrage leveren aan de vroegtijdige signalering van kindermishandeling door professionals en burgers, alsmede de melding daarvan bij daartoe aangewezen instanties, in het bijzonder de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling. Naar aanleiding van zo'n melding kan eventueel een kinderbeschermingsmaatregel worden verzocht (tertiaire preventie).

Ook voor kinderen die worden mishandeld, kan de norm een steun in de rug zijn. Zij hebben immers recht op een geweldvrije opvoeding en dit maakt het gemakkelijker om 'hun geheim' te bespreken op school of met iemand anders die zij vertrouwen. In sommige gevallen zullen zij hun ouders rechtstreeks op de mishandeling kunnen aanspreken.

4. Deskundigheidsbevordering en interventies

Diverse organisaties en beroepsgroepen ontwikkelen beleid, specifieke werkvormen en een specifiek aanbod om effectief op te kunnen treden bij meldingen van huiselijk geweld. De nota *'Privé Geweld – Publieke Zaak'* onderstreept daarnaast het belang van deskundigheidsbevordering voor de verschillende, bij de aanpak van huiselijk geweld betrokken beroepsgroepen. Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen op dit punt tot op heden.

4.1 Project van de politie

Op 1 januari 2003 is op initiatief van de Raad van Hoofdcommissarissen het landelijk project 'Huiselijk geweld en de politietaak' gestart met het doel alle politieregio's te stimuleren beleid rond de aanpak van huiselijk geweld te ontwikkelen, deskundigheid bij de politie te bevorderen en een landelijke registratie van huiselijkgeweldzaken mogelijk te maken.

Op 9 maart 2006 heeft de Raad van hoofdcommissarissen besloten het project met twee jaar te verlengen tot eind 2007. Binnen het nieuwe projectplan "Ambitie verbindt" ligt de nadruk op de borging van het bestrijden van huiselijk geweld binnen de politie en zijn er output- en procesindicatoren benoemd. Zo moet de registratie van incidenten en het aantal aangiften omhoog en moet het aantal septs dalen, evenals de recidive van huiselijk geweld. Daarnaast zal ook de rol van de politie binnen het wetsvoorstel huisverbod verder worden ontwikkeld. Inmiddels is het onderzoek naar 240 zaken van huiselijk geweld dat in opdracht van het 'landelijk bureau huiselijk geweld en de politietaak' door bureau Beke is uitgevoerd, afgerond. In dit onderzoek is gekeken naar risicofactoren bij huiselijk geweld. Deze zijn in kaart gebracht en besproken met diverse inhoudelijk deskundigen op het terrein van vormen van huiselijk geweld en risicotaxatie. Dit heeft geleid tot een risicotaxatie-instrument huiselijk geweld. Dit instrument zal worden ingebed in diverse opleidingen voor de politie.

In het najaar van 2006 zullen een drietal pilots huisverbod van start gaan waarin het risicotaxatie-instrument zal worden uitgetest. Uit de evaluatie van de pilots zullen de knelpunten bij de invoering van het huisverbod zichtbaar worden. Dat zal leiden tot aanbevelingen voor gemeenten op welke wijze de aanpak van het huisverbod het best kan worden vormgegeven.

Nog steeds zijn in alle politieregio's regionale portefeuillehouders op strategisch niveau en regionale coördinatoren huiselijk geweld op tactisch niveau aangesteld, waarbij het de bedoeling is deze binnen de looptijd van het nieuwe project een structurele plek te geven. Met betrekking tot huiselijk geweld moet de politieorganisatie eind 2007 de projectstatus zijn ontgroeid.

Ditzelfde geldt voor de opleidingen 'huiselijk geweld'. In de afgelopen periode zijn ruim 20.000 politiemensen opgeleid. Binnen het initieel onderwijs is huiselijk geweld nu op alle niveaus geborgd. Politiemensen die thans de opleiding verlaten, hebben de benodigde kennis op het gebied van huiselijk geweld. Op een enkel korps na hebben in alle korpsen opleidingen huiselijk geweld plaatsgevonden voor zittend personeel. Dat betekent dat de politie beschikt over een uniforme en kwalitatief hoogwaardige en gecertificeerde opleiding, waardoor slachtoffers van huiselijk geweld overal in Nederland professioneel kunnen worden geholpen. Ook de opleiding huiselijk geweld voor de politie vanuit een ketengerichte benadering is volledig geïmplementeerd. Voor het post-initieel onderwijs is afgesproken dat door de begeleidende docenten huiselijk geweld als onderwerp voor de differentiatieopdracht zal worden gestimuleerd.

Daarnaast is in 2005 het landelijk protocol huiselijk geweld aangeboden aan de Raad van Hoofdcommissarissen en als landelijke standaard ingevoerd. In 2005 heeft de huiselijk geweld-site op het Politie Kennis Net een landelijke prijs gewonnen voor de meest kwalitatieve site met hoogwaardige producten. De site, die voortdurend wordt geactualiseerd, wordt door veel politiemensen geraadpleegd bij de aanpak van huiselijk geweld.

Intern heeft de politie ook geïnvesteerd in de deskundigheid van medewerkers van de Bureaus Interne Zaken. Ook bij politiepersoneel vindt, net als in de rest van de samenleving, huiselijk geweld plaats. Het komende jaar zal in samenwerking met de portefeuillehouder integriteit van de Raad van Hoofdcommissarissen worden gewerkt aan een landelijke uniforme leidraad aanpak huiselijk geweld voor politiepersoneel.

In januari 2006 is de al eerder ontwikkelde kwaliteitsmonitor huiselijk geweld afgenomen in alle regionale korpsen. Dit heeft geleid tot een benchmarkmodel huiselijk geweld over de resultaten van het jaar 2005. Dit model bestaat uit zeven velden: registratie, deskundigheidsbevordering, borging in de organisatie, borging in het bedrijfsproces, versterking van de samenwerking in de keten, resultaten en een veld met innovatieve ontwikkelingen. Op verreweg de meeste velden scoren de korpsen voldoende. Op het veld 'resultaten' is nog veel winst te behalen. Doelstellingen daarover zijn opgenomen in het al eerder benoemde nieuwe projectplan van de politie. Concreet zal het aantal incidenten en aangiften (gemiddeld 30%) de komende jaren moeten stijgen terwijl het aantal geseponeerde zaken (54%) en de recidive van huiselijk geweld (gemiddeld 65%) moet dalen. Daarnaast moet de deskundigheid op het gebied van huiselijk geweld op peil blijven en worden er nieuwe opleidingen ontwikkeld in verband met het wetsvoorstel huisverbod.

In maart 2006 is er wederom onderzoek⁴ gedaan naar aard en omvang van huiselijk geweld op basis van landelijke politiegegevens. Het aantal incidenten in 2005 bedroeg 57.421, een stijging van bijna 2%. Nog steeds is hier sprake van onderrapportage. Het aantal aangiftes steeg naar 40% en het aantal aanhoudingen naar 60%. In de rapportage is veel informatie te vinden over achtergronden van huiselijk geweld. Van de 13.000 slachtoffers is 76% vrouw. Van het geregistreerd huiselijk geweld is 71,2% gericht op de (ex) partner, 9,1% gericht op kinderen beneden de 18 jaar, 8,7% op overige familieleden, 7,4% gericht op ouders, 2,4% op huisvrienden en 1,1% op ouderen. Het rapport "Binnen zonder kloppen" geeft daarnaast nog een aantal aanbevelingen voor de politie zelf en voor ketenpartners. Zo moet onder andere de registratie van huiselijk geweld binnen de politie verder verbeteren. De korpsen moeten meer investeren in gegevensbeheer en de kwaliteit van processen-verbaal huiselijk geweld. Als signaal naar ketenpartners komt naar voren dat de politie zich zorgen maakt over de wachtlijsten voor de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling en in vervolg daarop de Jeugdzorg, mede als gevolg van de toevloed van meldingen van kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld.

Op 1 maart 2006 vond het landelijk politiecongres huiselijk geweld plaats, waar is teruggekeken op de resultaten van het landelijk Programmaplan huiselijk geweld en de politietaak 2003-2006. De doelstellingen van dit programma zijn gehaald, echter de borging binnen de korpsen verdient nog de nodige aandacht.

⁴ 'Binnen zonder kloppen – Omvang, aard en achtergronden van huiselijk geweld in 2005 op basis van landelijke politiecijfers' Advies- en Onderzoeksgroep Beke, februari 2006.

4.2 Deskundigheidsbevordering OM en ZM

De cursus Huiselijk Geweld van SSR (Studiecentrum Rechtspleging) is bedoeld voor leden van de staande en zittende magistratuur, senior-parketsecretarissen en senior-gerechtssecretarissen. Er worden twee uitvoeringen per jaar aangeboden voor maximaal 24 deelnemers per cursus. Bij meer belangstelling wordt er een extra uitvoering gepland. In 2006 worden er drie cursussen aangeboden. Indien er bij een bepaalde rechtbank of parket veel belangstelling voor deze cursus is, is het ook mogelijk de cursus in-company te houden. Ook dat gebeurt een tot twee maal per jaar.

De onderwerpen die behandeld worden in de eendaagse cursus zijn het juridisch kader en actuele jurisprudentie, daderbehandeling, huiselijk geweld en allochtonen en ten slotte huiselijk geweld en het effect hiervan op kinderen. Gelet op de actuele ontwikkelingen en de vraag vanuit de rechtbanken en parketten ontwikkelt SSR in 2006 een vervolg op deze cursus. Dit betekent dat op de eerste dag minder onderwerpen aan bod zullen komen, maar dat deze wel diepgaander besproken kunnen worden. Op de tweede dag zullen dan met name de specialismen onder huiselijk geweld aan de orde komen, zoals huiselijk geweld en het effect hiervan op kinderen, maar ook eengerelateerd geweld en huiselijk geweld en allochtonen. De verwachting is dat deze nieuwe opzet vanaf het najaar 2006 zal worden uitgevoerd. SSR meent hiermee aan de groeiende vraag naar meer kennis bij het OM alsmede bij de zittende magistratuur over huiselijk geweld te kunnen voldoen.

4.3 Kinderbescherming en Bureaus Jeugdzorg

Het ministerie van Justitie is onder andere door de uitvoeringsprogramma's van de provincies op de hoogte van de concrete acties die door Bureaus jeugdzorg in 2005 zijn ondernomen op het terrein van huiselijk geweld/kindermishandeling. Zo blijkt er sprake van een stijging van het aantal meldingen bij de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK). Daarnaast worden er steeds meer regionale samenwerkingsverbanden opgericht die een sluitende aanpak voor kindermishandeling mogelijk maken. Zo zijn bijvoorbeeld in de provincie Drenthe plannen om in twee gemeenten een project te starten waarbij met een risicotaxatie-instrument voor signalering van kindermishandeling (mini-CARE) en de methodiek "Samen starten" wordt geëxperimenteerd. 'Samen starten' is een methodiek om in gesprek te komen met ouders over de opvoeding en de situatie waarin het gezin zich bevindt.

4.4 Verbetering preventie en hulp

In 2004 is een onderzoek uitgevoerd naar risicofactoren voor jongeren met betrekking tot slachtofferschap en plegerschap relatiegeweld; het rapport hierover is in 2005 verschenen (samenwerking TransAct en Universiteit Twente).⁵ Vanaf eind 2004 loopt het project Stay In Love, waarin een preventieprogramma voor jongens en meiden van 16-25 jaar wordt ontwikkeld en uitgetest ter voorkoming van relatiegeweld. Naar de effecten hiervan vindt evaluatieonderzoek plaats.

Weerbaarheidsprojecten en -trainingen worden gezien als een belangrijk element om slachtofferschap van seksueel en huiselijk geweld te voorkomen. Veel van deze projecten zijn terug te vinden op de website www.weerbaarheid.nu.

In diverse organisaties zijn trainers actief om de deskundigheid met betrekking tot seksueel en huiselijk geweld en seksualiteit te vergroten. Het is belangrijk dat in deze trainingen ook

⁵ Schaik, E. van Primaire preventie van partnergeweld onder jongeren; S.I.: s.n 2005; Afstudeeronderzoek Universiteit Twente, Faculteit bedrijf, bestuur en technologie 135 p.

cultuur- en genderaspecten aan bod komen. TransAct heeft eind 2005 het boek 'Trainen over diversiteit' gepubliceerd. In 2006 volgt een masterclass in samenwerking met de Haagse Hogeschool.

Aandacht voor mannelijke slachtoffers die in hun jeugd slachtoffer waren van huiselijk geweld is nodig. Mede door de complexiteit van de problematiek bij mannen (taboe, rolpatronen) is hierover minder bekend dan over de problematiek bij vrouwen. Er is een literatuuronderzoek gedaan naar signalering en gevolgen van seksueel misbruik, en effectiviteit van behandeling van mannelijke slachtoffers. Daarnaast is de methodiek 'De ontbrekende schakel' ontwikkeld en ingezet, om het taboe van huiselijk geweld gericht op mannelijke slachtoffers, aan te kaarten.

In 2005 is begonnen aan een overzicht van onderzoeken naar de effectiviteit van interventies voor mannelijke slachtoffers van seksueel en huiselijk geweld. Dit onderzoek zal in 2006 verschijnen.

4.5 Deskundigheidsbevordering beroepsgroepen

In opdracht van het ministerie van OCW heeft de DSP-groep samen met anderen een nascholingspakket ontwikkeld: 'Omgaan met huiselijk geweld op school'. Deze training is gericht op het verbeteren van de signaalfunctie door onderwijspersoneel en is bestemd voor professionals uit het primair, voortgezet en beroepsonderwijs. Daarnaast zijn er voorbeeldprotocollen samengesteld. Deze kunnen scholen helpen beleid te ontwikkelen voor huiselijk geweld op school, samen met externe partners.

De DSP-groep voert op dit moment de training 'Omgaan met huiselijk geweld op school' landelijk in en bewaakt de kwaliteit van de uitvoering. De voorbeeldprotocollen en de folder zijn beschikbaar op www.onderwijsnehuiselijkgeweld.nl. De scholing zal via ASHG's aangeboden gaan worden.

TransAct speelt een belangrijke rol bij de scholing van beroepsgroepen. De belangrijkste activiteiten worden hieronder opgesomd:

- scholingsmodule voor vroedvrouwen in samenwerking met TNO;
- behoeftepeiling onder consultatiebureau-artsen ten behoeve van scholingsplannen in 2006;
- training ontwikkelen en aanbieden voor front- en backoffice van ASHG's;
- training maatschappelijk werkers (signaleren en bespreekbaar maken, systeemgerichte aanpak, plegerhulp);
- train de trainer om voorlichting over huiselijk geweld in allochtone kring te geven;
- werkconferentie voor hbo-docenten.

Een andere belangrijke beroepsgroep wordt gevormd door de huisartsen. Zij spelen een grote rol bij de signalering van huiselijk geweld. TransAct heeft daarom in samenwerking met het Nederlands Huisartsen Genootschap bijscholingsmodules ontwikkeld over Post Traumatisch Stress Syndroom (PTSS) en huiselijk geweld. In 2004-2006 worden alle acht universitaire huisartsenopleidingen benaderd om modules huiselijk geweld, seksueel geweld en/of PTSS te implementeren. Er is een brochure over huiselijk geweld gepubliceerd als bijlage in Medisch Contact (najaar 2005).

Het voorkómen en bestrijden van geweld tegen meisjes en vrouwen is een van de hoofddoelstellingen in het *Meerjarenbeleidsplan emancipatie 2006-2010*. Om dit doel te bereiken heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onder meer het subdoel opgenomen in 2006 de aandacht voor seksueel en huiselijk geweld in opleidingen en modules deskundigheidsbevordering (bij- en nascholing) van professionals te inventariseren.

Aanleiding hiervoor was herhaalde signalering van handelingsverlegenheid in het veld ten aanzien van de thematiek.

5. Specifieke aandachtsgroepen

Huiselijk geweld komt in alle bevolkingsgroepen voor en maakt slachtoffers onder vrouwen en meisjes, jongens en mannen. Als het gaat om huiselijk geweld, zijn er groepen die specifieke risico's lopen. Kinderen zijn bijvoorbeeld zo'n specifieke aandachtsgroep. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van kindermishandeling, maar daarnaast zijn in veel gevallen kinderen getuige van geweld tussen hun ouders. Ook mensen met een verstandelijke beperking lopen een extra risico op zowel partnergeweld, als verwaarlozing, mishandeling en misbruik van kinderen door hun ouders. Ouderen die afhankelijk zijn van zorg door mensen in hun directe omgeving worden in een aantal gevallen mishandeld, bedreigd of verwaarloosd door hun 'mantelzorgers'.

Het bespreekbaar maken van huiselijk geweld onder allochtone groepen en maatwerk in de aanpak en de hulpverlening voor allochtonen vraagt blijvend aandacht. Specifieke vormen van huiselijk geweld die zich onder sommige groepen allochtonen kunnen voordoen, vragen een specifieke aanpak. Hierbij is met name te denken aan huiselijk geweld met een eermotief. Deze wordt ontwikkeld binnen het programma eergerelateerd geweld. De Kamer wordt hierover separaat geïnformeerd.

5.1 Kinderen als getuige van huiselijk geweld

Jaarlijks komen naar schatting 100.000 kinderen als getuige in aanraking met huiselijk geweld. Van deze kinderen lopen er 40.000 een verhoogd risico op psychosociale problemen of gedragsproblemen; velen ontwikkelen zelf een gewelddadig gedragspatroon of slachtofferrol⁶.

Beroepskrachten signaleren in een aantal gevallen dat een deel van de kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld, acuut hulp moet hebben; sommigen hebben intensieve en langdurige hulp nodig. TransAct heeft een psycho-educatief aanbod ontwikkeld voor kinderen van 7-11 jaar, '*Let op de kleintjes*'. Dit aanbod wordt vaak in samenwerking met de GGZ gerealiseerd in de vrouwenopvang. Daarnaast hebben diverse GGZ-instellingen een trauma-behandelaanbod.

Een belangrijke ontwikkeling in dit verband is ook de vorming van zogenoemde 'Kindsporen'. In enkele politieregio's of jeugdzorgregio's zijn convenanten opgesteld tussen politie, openbaar ministerie, Bureau Jeugdzorg, het advies- en meldpunt kindermishandeling en soms andere (jeugd)zorginstellingen, waarin is vastgelegd welke stappen men zet wanneer kinderen als getuige betrokken zijn bij huiselijk geweldincidenten. Dergelijke handelingsprotocollen zijn er inmiddels in onder andere Midden-Holland, Den Haag en Utrecht. Er zijn steeds meer regio's die een Kindspoor (willen) gaan opzetten. Om deze ontwikkeling verder te stimuleren, hebben het Ministerie van Justitie en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een subsidie verleend aan het NIZW/TransAct om de bestaande Kindsporen te inventariseren. Deze inventarisatie vindt plaats in de eerste helft van 2006 en zal uitmonden in een beschrijving van 'best practices' en handreikingen voor de praktijk. Deze handzame publicatie zal breed worden verspreid onder

⁶ 'Kinderen die getuige zijn geweest van geweld tussen hun ouders – een basisverkenning van korte en lange termijn effecten', S. Dijkstra, 2001 (in opdracht van het ministerie van Justitie)

in elk geval alle advies- en steunpunten huiselijk geweld en andere belanghebbende partijen. Op deze wijze wordt getracht te bereiken dat er uiteindelijk een landelijk dekkend netwerk van ‘Kindsporen’ zal ontstaan, waardoor kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld niet meer onzichtbaar blijven voor de hulpverlening.

5.2 Huiselijk geweld in allochtone kring

Naar aanleiding van het onderzoek ‘*Huiselijk geweld onder Surinamers, Antillianen en Arubanen, Marokkanen en Turken in Nederland – aard, omvang en hulpverlening*’ (Intomart, Hilversum, 2002 – in opdracht van het ministerie van Justitie) is een breed overleg met een aantal organisaties van minderheidsgroeperingen gestart. Uit het onderzoek was gebleken dat huiselijk geweld weliswaar op grote schaal voorkomt in allochtone kring, maar veel minder dan in autochtone kring. Daaruit hebben indertijd de onderzoekers de conclusie getrokken dat er waarschijnlijk sprake is van onderrapportage en dat er op huiselijk geweld onder sommige groepen allochtonen een groot taboe rust.

In dit verband is van belang het rapport ‘Geweld binnen en buiten’⁷, waarover de Tweede Kamer in februari 2005 een brief heeft ontvangen (TK 2004-2005, 28345, nr. 33). Conclusie van dit rapport was dat het aandeel van in het buitenland geboren verdachten van huiselijk geweld is oververtegenwoordigd ten opzichte van het totaal aandeel inwoners dat niet in Nederland is geboren.

Hoewel de categorie ‘in het buitenland geboren’ zowel westerse als niet-westerse allochtonen bevat, geeft het voorliggende onderzoek een indicatie van een opmerkelijk grote omvang van huiselijk geweld in allochtone kringen.

Zoals vermeld in de tweede voortgangsrapportage huiselijk geweld zijn er in 2004 tien projecten om huiselijk geweld in allochtone kring beter bespreekbaar te maken in uitvoering genomen, onder de noemer ‘Praten doet geen pijn’. In april 2005 is het handboek gereed gekomen, met daarin de methodieken die zijn beproefd in de diverse projecten. Dit handboek is beschikbaar gesteld aan de reguliere instellingen die te maken hebben met allochtone slachtoffers en plegers van huiselijk geweld. Het programma ‘Praten doet geen pijn’ is hiermee afgerond. De Stichting Kezban was één van de organisaties die binnen het programma een project uitvoerde. Het betrof een project gericht op het bespreekbaar maken van huiselijk geweld in de Turkse en Marokkaanse gemeenschappen via laagdrempelige bijeenkomsten. Een van de instrumenten hierbij is de voorlichtingsfilm ‘Als ik haar was’. In 2005 heeft de Stichting Kezban met subsidie van het Oranjefonds een vervolgproject opgezet, dat ook in 2006 doorgang vindt.

Ook het Surinaams Inspraak Orgaan voert een vervolgproject uit gericht op het bespreekbaar maken van huiselijk geweld en de bewustwording van handelingsalternatieven bij mannen. Het Inspraak Orgaan Chinezen voert sinds 2005 een meerjarenproject uit gericht op het wegnemen van belemmeringen voor hulp aan Chinese slachtoffers van huiselijk geweld. Het verbeteren van voorlichting, informatie en advies, en doorverwijzing zijn doelen van dit project. Beide projecten worden gesubsidieerd door het ministerie van SZW.

De Stichting Ada werkt in het kader van het project ‘huiselijke vrede’ aan een methodiek en een DVD die met name zijn gericht op het realiseren van een mentaliteitsverandering onder allochtone mannelijke daders. Onderdeel van het project is een vooronderzoek om door middel van interviews met mannen het inzicht in motieven en mechanismen van

⁷ ‘Geweld binnen en buiten: aard, omvang en daders van huiselijk en publiek geweld in Nederland’, IVA/Verwey-Jonker, 2005 (in opdracht van het ministerie van Justitie)

partnergeweld onder allochtonen te verdiepen als basis voor de methodiekontwikkeling en de scenario's. Dit voortraject, dat met subsidie van de minister voor V&I wordt uitgevoerd, resulteert later dit jaar in een uitgebreide bevindingenrapportage.

In 2005 is een onderzoek gestart naar de beleving van huiselijk geweld binnen Turkse en Marokkaanse gezinnen. Het onderzoek wordt gedragen door Turkse en Marokkaanse lokale en landelijke zelforganisaties; het wordt begeleid door een commissie onder leiding van Dr. L. Brouwer van de Vrije Universiteit te Amsterdam. In tegenstelling tot het onderzoek dat in 2002 door Intomart is uitgevoerd, is hierbij sprake van een kwalitatief onderzoek waarbij vanuit het perspectief van de families wordt gekeken naar het proces waarin het huiselijk geweld zich voltrekt. De resultaten van het onderzoek worden najaar 2006 verwacht.

In de korpsen Zuid-Holland-Zuid en Twente wordt ter uitvoering van de motie-Dittrich (TK, 2005-2006, 28 345, nr 41) een proefproject uitgevoerd, gericht op de registratie van herkomst bij huiselijk geweld. Eind 2006 zullen de resultaten van dit onderzoek, dat in samenwerking met het WODC wordt uitgevoerd, beschikbaar komen. Dan zal blijken in hoeverre een registratie op herkomst voor de uitoefening van de politietaak, en uiteindelijk voor de gehele keten, noodzakelijk is om een gerichtere aanpak van huiselijk geweld te realiseren. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal een besluit worden genomen ten aanzien van een uitrol over het hele land. De Tweede Kamer heeft hierover in november 2005 een brief ontvangen (TK 2005-2006; 28345, nr. 41).

5.3 Huiselijk geweld en ouderen

Uit een verkennend onderzoek naar ouderenmishandeling dat in opdracht van Politie en Wetenschap is uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek (oktober 2003), blijkt dat 5,5% van de ouderen boven 65 jaar (inclusief ouderen in verzorgings- en verpleegtehuizen) met een vorm van agressie, benadeling of verwaarlozing te maken heeft. Van de incidenten die bij de politie gemeld worden⁸, betreft 7,2% geweld tegen ouderen. Mogelijk is ook bij die groep sprake van onderrapportage en van terughoudendheid voor melding bij de politie. In 2005 heeft het NIZW een factsheet over ouderenmishandeling uitgebracht. In een kleine 200 gemeenten bestaat een meldpunt en/of een consultatienetwerk ouderenmishandeling. De meeste van deze meldpunten zijn aangesloten bij het Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling. Vanaf 2005 geven zij elke drie maanden hun meldingen door aan het Kenniscentrum Ouderen van het NIZW Zorg.

De verkenning van goede voorbeelden van de aanpak van ouderenmishandeling heeft geleid tot de publicatie: "Je ziet het pas als je het gelooft: Preventie en bestrijding van ouderenmishandeling". Het ministerie van VWS verleent subsidie voor het project 'bestrijding ouderenmishandeling'. Met dit project stellen NIZW en Transact het Landelijk Platform Ouderenmishandeling (LPBO) in staat om onder andere met behulp van eerdergenoemde brochure "Je ziet het pas als je het gelooft" de bewustwording te vergroten over ouderenmishandeling en initiatieven te bevorderen die leiden tot informatiepunt bestrijding ouderenmishandeling waar een ter zake deskundige hulpverlener geconsulteerd kan worden. De belangrijkste betrokkenen in dit traject zijn gemeenten, politie, vrouwenopvang, thuiszorg, maatschappelijk werk en GGZ-instellingen.

⁸ 'Binnen zonder kloppen – Omvang, aard en achtergronden van huiselijk geweld in 2005 op basis van landelijke politiecijfers' Advies- en Onderzoeksgroep Beke, februari 2006.

Doel is om in 90% van alle gemeenten een informatiepunt ouderenmishandeling te krijgen. Ambassadeurs van het LPBO gaan daarvoor aan de slag. Gezocht wordt naar aansluiting bij ASHG's in de 35 centrumgemeenten. Het verbeteren van de centrale registratie van meldingen ouderenmishandeling is eveneens een belangrijk onderdeel. TransAct inventariseert en beschrijft bruikbare methodieken in de aanpak van ouderenmishandeling.

6. Overige zaken

6.1 Aware

Met het '*Abused Woman Active Response Emergency*' systeem (Aware), kunnen vrouwen een alarmsignaal afgeven als zij zich belaagd voelen. Het Awaresysteem kan in bepaalde situaties een belangrijke rol vervullen, bijvoorbeeld bij het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan plegers van huiselijk geweld (zie hoofdstuk 3.2).

Een belangrijke ontwikkeling is dat het Awaresysteem sinds november 2005 ook mobiel beschikbaar is. Rotterdam is hiermee gestart. Vrouwen die worden lastig gevallen kunnen een mobiele versie van het systeem krijgen, waarmee ze met één druk op de knop worden verbonden met de meldkamer van de politie. De politie kan dan via GPS direct zien waar de vrouw zich bevindt. De bewegingsvrijheid van de vrouw is hiermee sterk verbeterd.

Daarnaast is er op initiatief van de Vrouwenopvang Rotterdam een overleggroep voor Aware-hulpverleners gevormd met als doel kennismaking en informatie-uitwisseling.

6.2 Helpdesk privacy

Op 15 juni 2004 is bij het ministerie van Justitie de Helpdesk Privacy gestart. Beroepskrachten bij organisaties die betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld kunnen met hun vragen over privacykwesties en gegevensuitwisseling terecht bij de Helpdesk, die in principe dagelijks bereikbaar is. De Helpdesk is ook bereikbaar voor consultatie en informatie over vragen met betrekking tot privacykwesties bij de aanpak van jeugdcriminaliteit, veelplegers en jeugdzorg en jeugdbescherming.

Het aantal huiselijk geweld-zaken waarover de Helpdesk in 2005 benaderd werd, is aanzienlijk gegroeid ten opzichte van 2004. In 2004 kwamen er 13 vragen binnen, terwijl dit in 2005 is gestegen naar 54 vragen (exclusief doorverwezen meldingen huiselijk geweld en vragen over het project Registratie op herkomst). Deze groei wordt men name veroorzaakt door de opzet en toename van advies- en steunpunten huiselijk geweld. Ook komen meer privacyvragen in relatie tot de aanpak van kindermishandeling aan de orde. Daarnaast participeert de Helpdesk Privacy in het project "Registratie op herkomst".

6.3 Onderzoek

In 2005 hebben de ministeries van Justitie, VWS en SZW een vooronderzoek gestart naar de mogelijkheden voor een eventueel in 2006 uit te voeren bevolkingsonderzoek naar huiselijk geweld. Inmiddels is het vooronderzoek voltooid⁹. In mei 2006 wordt een besluit genomen over een landelijk bevolkingsonderzoek naar huiselijk geweld.

⁹ Vooronderzoek 'geweld door intimi'. Literatuurstudie over methodiek en resultaten van onderzoek op het gebied van prevalentie, determinanten, gevolgen en hulpzoekend gedrag bij 'huiselijk geweld', IVA beleidsonderzoek en advies, 2006.

7. Voornemens 2006 en 2007

In de afgelopen jaren is veel op gang gekomen en zijn tal van processen gestart die gericht zijn op een betere aanpak van huiselijk geweld. De aanpak van huiselijk geweld zal permanent aandacht blijven vragen van overheden en van de diverse betrokken instanties en beroepsgroepen. De rijksoverheid zal daarbij betrokken blijven en de ontwikkelingen volgen en bespreken met de betrokken partners en – waar nodig – nieuwe initiatieven nemen, nieuw onderzoek laten verrichten en nieuwe strategieën helpen ontwikkelen.

Een paar zaken zullen in de komende periode zeker aandacht vragen:

- het wetsvoorstel ‘Huisverbod bij huiselijk geweld’: het wetsvoorstel is in concept voorgelegd aan een aantal instanties, colleges en raden. De reacties zijn over het algemeen heel positief. De reacties zijn zorgvuldig bestudeerd en zoveel mogelijk verwerkt in een definitief wetsvoorstel dat eind februari 2006 aan de Raad van State is voorgelegd. Waarschijnlijk kan het wetsvoorstel nog voor het zomerreces aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Intussen is met de implementatie ervan begonnen: instrumentontwikkeling, deskundigheidsbevordering van alle beroepsgroepen die bij de uitvoering van het huisverbod betrokken zijn en pilotprojecten waarin het ontwikkelde materiaal wordt uitgetest.
- In het kader van de WMO is aan prestatieveld 7 over de Maatschappelijke Opvang, waaronder de vrouwenopvang, toegevoegd ‘het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd’. Bekeken wordt hoe dit in het implementatietraject van de WMO wordt meegenomen.
- De Stimuleringsregeling Advies en Steunpunten Huiselijk Geweld heeft eind 2005 geleid tot een (nagenoeg) landelijk dekkend netwerk van ASHG’s in het hele land. Het is belangrijk om de ontwikkelingen hierin te volgen om te zien of de doelstelling van de stimuleringsregeling ook is gehaald. Ook kan worden bekeken welke rol ASHG’s kunnen vervullen bij de invoering van het wetsvoorstel ‘Huisverbod bij huiselijk geweld’.
- De aanpak van huiselijk geweld wordt in de komende tijd geïnteriseerd: hoeveel samenwerkingsverbanden zijn er, hoe actief zijn gemeenten, politie en OM, hoe is de hulpverlening georganiseerd? Dat is gedaan in 2003, is herhaald in 2005 en ten slotte zal het nog eenmaal in 2007 plaatsvinden. Het rapport over de stand van zaken in 2005 zal nog voor het zomerreces naar uw Kamer worden gezonden.
- Nagegaan wordt of de tijd rijp is voor een landelijke publiekscampagne over huiselijk geweld. Als dat zo is, zal die campagne in 2006 worden voorbereid en in 2007 starten.
- De uitvoering van de motie Dittrich (TK, 2003-2004, 28 345, nr 17) die er op aandringt om bij huiselijk geweld registratie op etniciteit mogelijk te maken.
- Naar aanleiding van het vooronderzoek ‘Geweld door intimi’ wordt in mei 2006 besloten over een landelijk bevolkingsonderzoek naar huiselijk geweld.

De inventarisatie van 2007 kan fungeren als een eindmeting. Inmiddels zal het zaak zijn de rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken actoren – waaronder het rijk – te verwoorden en een visie te ontwikkelen voor de aanpak van huiselijk geweld op langere termijn, en de borging daarvan. In 2007 zal de werking van het landelijk ondersteuningspunt voor de aanpak van huiselijk geweld, ondergebracht bij TransAct, worden geëvalueerd. Op grond daarvan zal besloten worden over de vorm en onderbrenging van de landelijke ondersteuningsfunctie voor een langere termijn.

Bijlage

Begroting 2006-2007

	2006	2007
Justitie beschikbaar	2.350.000	3.350.000
VNG programma	500.000	100.000
Landelijk ondersteuningspunt	350.000	450.000
Implementatie huisverbod	250.000	200.000
Friciekosten huisverbod (incl. evaluatie in 2007)	1.000.000	2.000.000
Expertisepunt jeugdprostitutie	100.000	100.000
Uitvoering maatregelen n.a.v. casusonderzoek eengerelateerd geweld	50.000	50.000
Onderzoek/monitor van de aanpak huiselijk geweld/instrumentontwikkeling	100.000	150.000
VWS beschikbaar	7.600.000	9.000.000
Versterking capaciteit vrouwenopvang ¹⁰	3.200.000	4.000.000
Tijdelijke stimuleringsregeling Advies- en steunpunten huiselijk geweld	2.400.000	3.000.000
Landelijk expertisecentrum seksueel en huiselijk geweld en seksespecifieke zorg (TransAct)	1.600.000	1.600.000
Innovatie, onderzoek en monitoring	400.000	400.000
SZW beschikbaar	1.750.000	1.500.000
Emancipatiesubsidieregeling Thema 'Rechten en veiligheid' ¹¹	1.500.000	1.500.000
Landelijk bevolkingsonderzoek huiselijk geweld	200.000	
Inventarisatie aandacht voor seksueel en huiselijk geweld in opleidingen beroepsgroepen	50.000	

¹⁰ Financiering van het kwaliteitsprogramma in de vrouwenopvang maakt deel uit van het kwaliteitsprogramma maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

¹¹ De Emancipatiesubsidieregeling Thema 'Rechten en veiligheid' betreft slechts voor een deel huiselijk geweld